

при середньому типі лица відношення ширини зубної дуги до глибини верхньої щелепи становило $1,31 \pm 0,12$, при еврпрозопії - $1,5 \pm 0,11$, а при лептіпрозопії - $1,28 \pm 0,11$.

N. Anwar і M. Fida [20] у мешканців Пакистану, середній вік яких становив 21,5 років визначили, що у осіб із широким та вузьким обличчям відмічались широкі зубні дуги, а із середнім обличчям розміри дуг могли бути різними. Не встановлено істотних зв'язків між розмірами обличчя і формою зубних дуг.

Серед параметрів зубних дуг найбільш інформативним для визначення типу обличчя є ширина зубної дуги в ділянці молярів, яка збільшується в напрямку від лептопрозопії до еврпрозопії. Поздовжні розміри зубних дуг не проявляють достовірних відмінностей між групами з різним типом обличчя у обох статей [15].

Л.В. Музурова і співавт. [5] при дослідженні жінок віком від 21 до 51 років із різними типами обличчя визначили наступні варіації розмірів зубних дуг: ширина зубної дуги нижньої щелепи на рівні премолярів та молярів має найбільші середні значення у жінок мезопрозоїв, а найменші - у гіперлептопрозоїв (дуже вузьке обличчя); найбільші значення довжини зубної дуги властиві лептопрозопам, а найменші - гіперевропрозопам (дуже широке обличчя). Довжина переднього відрізка зубної дуги має максимальні значення у гіперевропрозоїв і европрозоїв, а мінімальна - у гіперлептопрозоїв. У всіх групах, незалежно від форми обличчя, визначається опущення переднього відростка зубної дуги нижньої щелепи. Найбільший ступінь сплюснення властивий гіперлептопрозопам.

Т.Н. Божук та колегами [2] встановлено, що пропорції лицевого відділу черепа зберігаються у чоловіків та жінок із широким типом обличчя; у жінок із вузьким та середнім типом обличчя з більшою частотою зустрічається ортогнатичний прикус, а у жінок з широким типом обличчя - прямий прикус. У чоловіків незалежно від типу обличчя частіше зафіксовано ортогнатичний тип прикусу. У чоловіків із широким типом обличчя також у більшості відзначається прогенічний тип прикусу. Отримані висновки ще раз підтверджують доцільність урахування відповідності між формами фізіологічного прикусу і типами обличчя в клініко-діагностичному обстеженні хворих із патологією зубощелепної системи.

Результати ряду досліджень підтверджують існування позитивних кореляцій між обличчям та зубами. Ці закономірності слід враховувати при спробах змінити розмір зубної дуги при ортодонтичному лікуванні, а також при підборі розмірів зубних протезів, що вимагає досягнення оптимального функціонального балансу з черепно-лицьовими структурами [3, 8, 10, 13].

У чоловіків, що мають ортогнатичний прикус, сильні позитивні зв'язки визначаються між довжиною передніх відрізків зубних дуг верхньої і нижньої щелеп, шириною зубної дуги нижньої щелепи на рівні премолярів

та молярів із основними параметрами обличчя. Сильний зворотній зв'язок - між шириною зубної дуги нижньої щелепи на рівні премолярів та молярів із вистою нижньої губи [10].

A.R. Al-Khatib і співавт. [24] знайдені сильні кореляції між сагітальними, у меншій мірі з горизонтальними, вертикальними параметрами обличчя і розмірами верхньої й нижньої зубних дуг. Аналіз основних компонентів показав, що сагітальні розміри, висота обличчя, носа, губної щілини, біокулярної ширини були позитивно пов'язані із розмірами зубних дуг та мезіодистальними діаметрами коронок у чоловіків. У жінок лише сагітальні розміри обличчя мали достовірні зв'язки і розмірами зубів. Науковцями виявлені також кореляції розмірів зубів із розмірами зубних дуг, особливо з довжиною і периметрами останніх. Компонентним аналізом визначено взаємозв'язок між більшістю розмірів зубів та шириною зубних дуг між іклами, довжиною арки і довжиною її по периметру [42].

Т. І. Ізмайловою спільно з колегами [7] встановлено прямий кореляційний зв'язок між шириною обличчя і шириною зубної дуги.

C.M. Forster і співавт. [29] повідомлено, що у досліджуваних із довгим та вузьким обличчям спостерігаються менші поперечні розміри зубних дуг порівняно із власниками короткого і широкого обличчя. Як у чоловіків, так і у жінок спостерігалась тенденція до збільшення кута MP-SN при зменшенні ширини дуги.

Вивчення співвідношення між розмірами зубних дуг і обличчя можуть бути використані як показання до розширення зубної дуги верхньої щелепи, або для видалення окремих зубів при аномаліях щелепно-лицевої ділянки. Результати біометричних досліджень контрольовано-діагностичних моделей щелеп обстежених пацієнтів довели наявність певних кореляційних зв'язків між мезіо-дистальними розмірами зубів та шириною і довжиною обличчя. Так, підтверджені сильні кореляційні зв'язки між сумою 4-х різців верхньої щелепи з довжиною фронтальної ділянки верхньої і нижньої щелеп. Пряма кореляційна залежність відмічена між показниками суми 4-х верхніх різців та шириною обличчя в ділянці точок: Zy-Zy і Go-Go; між показниками ширини нижнього зубного ряду в ділянці іклів та шириною обличчя в ділянці вище названих краніометричних орієнтирів [4].

I.B. Орлова та співавт. [13] у осіб із зменшеною висотою гнатичної частини обличчя встановили, що ширина зубної дуги верхньої щелепи в ділянці перших молярів (за Поном) в середньому в 2,7 рази менше ширини обличчя, ширина зубної дуги верхньої щелепи в ділянці премолярів в 3,6 рази менше ширини обличчя між точками Zy-Zy.

C.B. Фіщев і співавт. [3] встановлено, що ширина зубної дуги верхньої щелепи в ділянці перших молярів в середньому в 2,7 рази менше ширини обличчя, ширина зубної дуги верхньої щелепи в ділянці премолярів

в 3,6 рази менше ширини обличчя, що вимірюється між виличними точками.

М.О. Дмитрієвим і співавт. [9] як у дівчаток, так і у хлопчиків подільського регіону України з ортогнатичним прикусом для мезіодистальних розмірів верхніх та нижніх латеральних різців, верхніх та нижніх іклів та нижніх других малих кутніх зубів; вертикальних та вестибулооральних розмірів всіх груп зубів, міжвістревим розміром верхнього правого другого малого кутнього зуба, із міжвістревими розмірами верхніх (виключно у дівчат) та нижніх великих кутніх зубів встановлені кореляції з кутковими, вертикальними, сагітальними і трансверзальними параметрами обличчя.

Особливий інтерес для стоматологів і, особливо для лікарів-ортодонтів, представляють не лінійні параметри голови, обличчя і зубних дуг, а взаємозв'язок між ними (індекси), які дозволяють оцінити гармонічність розвитку як краніо-фасіального комплексу в цілому, так і окремих його частин [12, 14, 16].

В ході проведеного дослідження О.П. Івановою та співавт. [12] визначено залежність розмірів фронтальної групи зубів верхньої щелепи від міжзіничної відстані. Індекс відповідності розмірів чотирьох різців верхньої щелепи щодо міжзіничної відстані при нормодонтизмі склав $2,0 \pm 0,12$, при мікродонтизмі $\geq 2,12$, а при макродонтизмі $\leq 1,7$. Індекс відповідності розмірів іклів, медіальних та латеральних різців верхньої щелепи відносно міжзіничної відстані склав при нормодонтизмі $2,6 \pm 2,1$, при мікродонтизмі $\geq 2,8$, а при макродонтизмі $\leq 2,4$.

Вертикальні розміри обличчя визначаються багатьма параметрами, найважливішим із яких є кут SN-MP. Тип обличчя визначається за різними параметрами, такими як співвідношення між нижньою і верхньою передніми висотами обличчя, кутом, утвореним між нижньощелепною площиною і основою черепа і гоніальним кутом [1].

Результати роботи Amit Kumar Khera і співавт. [21] показали, що для чоловіків та жінок спостерігається тенденція до збільшення вертикальної висоти обличчя при збільшенні ширини, периметра арки і при зменшенні висоти прикуса. Зроблено висновок, що розміри дуги зубів пов'язані з морфологією лицевого відділу черепа і статтю. Таким чином, при ортодонтичному лікуванні пропонується використовувати індивідуалізовані дуги відповідно до форми і ширини обличчя.

С. Matthew Forster та співавт. [29] за допомогою регресійного аналізу як для чоловіків, так і для жінок Китаю визначена тенденція до збільшення кута MP-SN при зменшенні ширини зубної дуги. Подібні результати були отримані рядом науковців при дослідженні пацієнтів із ортогнатичним прикусом [32].

У обох статей збільшення кута MP-SN відмічалось при зменшенні міжкіклової відстані зубних дуг верхньої і нижньої щелепи. Аналогічно, збільшення кута MP-SN при зменшенні міжкіклової відстані зубних дуг верхньої

і нижньої щелепи відмічалось і у дослідженнях ряду дослідників, які порівнювали зв'язок між шириною зубної дуги і вертикальною морфологією обличчя у представників різних етнічних та расових груп [3, 28].

За даними М. Prasad та співавт. [26] у індивідів із вузьким обличчям відмічається найбільше значення висоти обличчя, яке, як правило, пов'язане з прямим відкритим прикусом, збільшенням кута, який утворює сідло носа і нижньощелепною площиною (MP-SN), збільшенням гоніального кута і збільшенням максилло-мандибулярного кута. У осіб із широким обличчям відмічається протилежна закономірність: найменша висота обличчя, пов'язана з глибоким прикусом, зменшенням кута MP-SN, гоніального і максилло-мандибулярного кутів. Між цими двома типами лежить середнє обличчя. Авторами встановлені протилежні за напрямком зв'язки між шириною зубних дуг, визначеною між іклами, першими і другими премоллярами, першими молярами і вертикальною висотою обличчя. Статистичний аналіз показав, що міжкіклова ширина зубних дуг зменшується при збільшенні кута MP-SN.

Прогнозування ширини і довжини дуг необхідне у ситуаціях перехресного, ектопічного розташування зубів, а також при перехресному прикусі, ушкоджених або відсутніх зубах, а також для виготовлення індивідуальних коректуючих дротяних дуг [1, 13, 14].

Взаємозв'язки між вертикальною морфологією обличчя і шириною зубної дуги у дорослих південних індіанців, мають зворотний зв'язок, як і у мешканців Південного Китаю [33]. Отже, незалежно від етнічності і расової приналежності MP-SN та ширина зубної дуги можуть бути використані як цінний інструмент для оцінки їх вертикальних та поперечних параметрів.

Результати показали, що для чоловіків та жінок 17-24 років спостерігається тенденція до збільшення вертикальної висоти обличчя, збільшення ширини, висоти і периметра зубної дуги при збільшенні кривої Spee [39].

Nabila Anwar та Mubassar Fida [34] при порівнянні трьох типів обличчя встановлені статистично значимі відмінності для загальної довжини зубної дуги верхньої щелепи і задньої міжмолярної ширини зубної дуги нижньої щелепи. Найбільшою варіабельністю серед різних типів обличчя відрізнялась загальна довжина зубної дуги. Задня міжмолярна ширина зубної дуги нижньої щелепи зменшується у напрямку широке-середнє-вузьке обличчя. 44% зубних дуг були звужені допереду. Збільшення поперечних розмірів обличчя переважно поєднувалось із широкими дугами, в той час як середньому типу обличчя були притаманні різні розміри зубних дуг. Відмічено незначні зв'язки між формами і розмірами зубних дуг та типами обличчя.

Simone Gallao і співавт. [27] встановлено, що кут лицьової вісі зворотно корелює з довжиною зубів та загальною висотою обличчя, а також із міжмолярними відстанями на верхній і нижній щелепі. Замість того,

щоб розділити вибірку на три типи обличчя, науковці спрямували роботу на вивчення кутових показників обличчя і співвіднесення їх з поперечними розмірами зубних дуг. Відмічено позитивну кореляцію між довжиною зубів та міжмолярними відстаннями.

J.A.J. Al-E'nizy [18] виявив високу асоціацію між нормогнатичною зубною дугою і середнім за шириною обличчям, а також між вузькою зубною дугою і довгим обличчям, широкою зубною дугою і коротким обличчям.

H.M.A. Ahmed та F.A. Ali [17] довели, що зв'язки між типом обличчя і зубних дуг рухаються в аналогічному напрямку: тип обличчя від лептопрозопічного, мезо- і до еуропрозоічного, а розміри зубних дуг відповідно від широкої, середньої і до вузької.

H.M.H. Al-Taee і S.K. Al-Joubori [19] визначили взаємозв'язок між мезогнатичною верхньощелепною зубною дугою і мезопрозоічним обличчям у чоловіків та жінок і аналогічні взаємозв'язки між мезогнатичною нижньощелепною зубною дугою і мезопрозоічним обличчям у жінок.

Розбіжності даних стосовно кореляцій між одонтометричними показниками та типом обличчя у різних авторів можуть бути пов'язані з методологією визначення форми обличчя, яке окрім довжини і ширини залежить від ширини рота і очей, що відрізняються у різних людей [11, 12, 15].

Kathiravan Purmal та співавтор. [41] за допомогою кореляції Пірсона встановили достовірні зв'язки між міжмолярною шириною і параметрами обличчя: шириною обличчя, рота і нижньої щелепи.

C.B. Дмитриенко і співавтор. [6] встановлено залежність міжкіклової відстані від ширини носа. Зворотній сильний кореляційний зв'язок встановлено між шириною зубної дуги в ділянці премолярів та величиною щічних коридорів [14].

T.C. Балугева і Є.В. Веселовська [1] за допомогою рівняння регресії встановили, що ширина рота має значні за силою кореляції з шириною зубної дуги на всіх рівнях.

Доведено, що між шириною носа і міжкікловою відстанню існують значні за силою кореляції. Проте, важливо оцінювати дані взаємозв'язки разом із формою зубної дуги. Кореляції між даними показниками є статистично значущими у випадку квадратної і яйцеподібної форми зубної дуги, але не мають значимості у випадку конічної форми, що потрібно враховувати при підборі передніх зубів [36].

Широко відомим є те, що при широкому обличчі слід протезувати широкі, а при вузькому - широкі різці [11]. M. Cabello і S. Alvarado [22] за допомогою прямого кореляційного методу, а також фотографічним методом конкордантності встановили значні кореляції між типом обличчя і формою центральних верхніх різців.

Крім того, D.J. Halazonetis [30], відзначив, що тип обличчя корелює із положенням нижнього краю різців,

який в свою чергу буває коротким, довгим або овальним. Було зазначено, що розмір зуба може бути визначений комбінацією генів, отриманих від батьків, а також величиною щелеп.

Одним із найскладніших аспектів під час підбору передньої групи зубів для знімного протезування є визначення їх загальної мезіодистальної ширини. Визначення її пропорційності з розмірами обличчя використовується при підборі зубних протезів [31, 35].

Так, S. Dubey і співавтор. [25] встановили кореляції між загальною мезіодистальною шириною шести передніх зубів верхньої щелепи і міжкікловою відстанню у індійців та малайців. За даними N. Petricevic [38] між мезіодистальною шириною шести передніх зубів встановлено сильні кореляції з шириною дистальних відділів верхньощелепної зубної дуги.

V.L. Gomes і співавтор. [23] встановлено виражені за силою зв'язки між загальною мезіодистальною шириною шести верхньощелепних передніх зубів та сегментами обличчя: шириною очей, відстанню між внутрішніми кутами очей, зінціями, крилами носа і кутиками рота. У більш пізньому дослідженні [31] автори встановили сильні зв'язки між шириною обличчя, верхньої щелепи і міжвилочною відстанню, а також формою і загальною шириною шести верхніх різців.

Z.M. Isa і співавтор. [37] використовуючи регресійний аналіз визначили сильні кореляції ширини центральних різців із відстанню між зінціями, тоді як ширина бічних різців і ікла сильно корелювали з шириною між зінціями і крилами носа. A. Ellakwa і співавтор. [35] виявлені, хоч і слабкі, але кореляції між відстанями між внутрішніми кутами очей, між зінціями, крилами носа, кутами рота і шириною верхнього центрального різця.

V.O. Pedrosa і співавтор. [40] довели, що між шириною обличчя і шириною і формою верхнього центрального різця є позитивні статистично значущі зв'язки. R.R. Indrajeet і співавтор. [16] встановлено кореляцію між загальним мезіодистальним розміром передніх зубів та шириною дистальної частини зубної дуги.

Ми свідомо виключили з огляду літератури роботи, у яких не встановлено взаємозв'язки і співвідношення між одонтометричними показниками і типом та параметрами обличчя. До причин суперечливості результатів досліджень у даних роботах слід віднести: відсутність стандартизованих методів морфо-антропометрії (наприклад, суб'єктивний аналіз співвідношень між розмірами зубів, зубних дуг та типом обличчя за допомогою фотографій); змішаний віковий і статевий склад вибірки; дослідження осіб з патологією прикуса, відсутністю або порушеним розвитком зубів (краудінг, зверкомплектність, ретенція і т. д.); включення у дослідження пацієнтів із генетичними вадами розвитку, соматичними розладами і хворобами порушеного обміну; нехтування полігенними чинниками і расово-етнічними змішуваннями; дослідження пацієнтів у період несформованого прикусу або вікових дегенеративно-ат-

рофічних змін зубощелепової системи.

Висновки та перспективи подальших розробок

1. В ході аналізу фахової літератури доведено, що в практичній стоматології приватна конституція представляє собою характеристики черепа, які в обов'язковому порядку необхідно враховувати при проведенні лікування. В багатьох роботах доведено, що особливості структури обличчя впливають на зубощелепну систему. Також відмічені особливості зубних дуг та зубів,

що визначають індивідуальність обличчя.

В подальшому нами планується дослідження практично здорових осіб однорідної етнічної групи, юнацького віку (період сформованого прикусу і максимальної інтактності твердих тканин зубів) обох статей з ортогнатичним прикусом. Визначення індивідуальної норми (перцентильних стандартів одонто-кефалометричних показників), а також аналіз особливостей взаємозв'язків між одонтометричними показниками, параметрами зубних дуг та показниками краніофациального комплексу буде здійснено з поправкою на тип обличчя.

Список літератури

1. Балуева Т.С. Метод антропологической реконструкции для науки и практики /Т.С. Балуева, Е.В. Веселовская //Этнология обществу. Прикладные исследования в этнологии. Отв.ред. С.В.Чешко. - М., Оргсервис-2000, 2006. - С.200-207.
2. Божук Т.Н. Распространенность форм физиологического прикуса у людей с разными типами лица /Т.Н. Божук, М.А. Севостьянова, Т.В. Павлова //Фундаментальные исследования. - 2011. - №2. - С.44-50.
3. Зависимость размеров зубных дуг от параметров лица евразийский союз ученых (ЕСУ) /С.Б. Фищев, А.В. Лепилин, М.А. Агашина, Д.Н. Балахничев //Ежемесячный научный журнал. - 2016. - №2(23). - С.95-99.
4. Зависимость сагиттальных размеров зубо-челюстных дуг от широтных параметров лица /Т.С. Чижилова, Д.С. Дмитриенко, А.В. Севастьянов [и др.] //Международный журнал экспериментального образования. - 2011. - №5. - С.70-71.
5. Изменчивость параметров зубной дуги нижней челюсти у женщин с различными формами лица /Л.В. Музурова, М.В. Михеева, В.В. Коннов, С.Н. Шелудько //Бюллетень медицинских Интернет конференций. - 2014. - Т.4, №6. - С.937.
6. Клыково-назальный коэффициент для определения межклыкового расстояния /С.В. Дмитриенко, М.Н. Ярадайкина, А.В. Севастьянов, Д.С. Дмитриенко //Ортодонтия. - 2013. - №2(62). - С.38.
7. Компьютерная характеристика возрастных преобразований краніо-фациального комплекса и положения челюстей в сагиттальной плоскости при ортогнатическом прикусе /Т.И. Измайлова, С.В. Дмитриенко, Е.В. Горелик, А.И. Краюшкин //Бюл. Волгоградского науч. центра РАМН. - 2006. - №2. - С.18.
8. Конституціональні особливості будови тіла людей в період постійного прикусу /Л.В. Смаглюк, Д.В. Шешуков, А.М. Білоус [та ін.] //Світ медицини та біології. - 2013. - №2. - С.171-173.
9. Кореляції куткових параметрів лица та кефалометричних лінійних розмірів у міських підлітків подільського регіону України з ортогнатичним прикусом /М.О. Дмитрієв, І.В. Гунас, Ю.В. Філімонов [та ін.] //Вісник морфології. - 2005. - Т.11, №1. - С.100-103.
10. Корреляции кефалометрических параметров и морфометрических параметров моделей челюстей молодых мужчин // Современные проблемы науки и образования /Л.В. Музурова, С.Н. Шелудько, М.В. Михеева [и др.] //2017. - №2. - URL: <https://www.science-education.ru/ru/article/view?id=26199> (дата обращения: 27.07.2017).
11. Машко О.А. Эстетические аспекты в ортопедической стоматологии /О.А. Машко //Научное обозрение. Медицинские науки. - 2017. - №4. - С.54-57.
12. Межзрачковый индекс для определения соответствия размеров фронтальной группы зубов параметрам краніо-фациального комплекса /О.П. Иванова, М.В. Вологина, Д.И. Фурсик, И.Е. Тимаков //Фундаментальные исследования. - 2015. - №1-4. - С.755-757.
13. Обоснование к выбору методов определения размеров зубных дуг по морфометрическим параметрам лица с уменьшенной высотой гнатической части лица /И.В. Орлова, С.Б. Фищев, А.В. Севастьянов [и др.] //Современные наукоемкие технологии. - 2014. - №6. - С.94-98.
14. Полякова В.В. Способ прогнозирования антропометрических параметров верхнего зубного ряда /В.В. Полякова, М.А. Данилова //Материалы республиканской конференции стоматологов "Актуальные вопросы стоматологии". - Уфа, 2016. - С.77-79.
15. Щербаклова Л.В. Антропометрические параметры краніо-фациального комплекса лиц женского и мужского пола 18-20 лет /Л.В. Щербаклова //Материалы конф., посв. 65-летию каф. оперативной хирургии и топографической анатомии ВолГМУ. - Волгоград, 2004. - Т.60, №3. - С.93-94.
16. A Study to Correlation between Distal Maxillary Arch Width and Mesio-Distal Width of Maxillary Anterior Teeth among Dakshina Kannada Population /R.R. Indrajeet, M. Ranjan, I.K. Chetan, R. Kumari //Rohit. - 2016. - Vol.3, Issue 12. - P.3575-3577.
17. Ahmed H.M.A. Dental arches dimensions, forms and the relation to facial types in a sample of Iraqi adults with skeletal and dental Class I normal occlusion /H.M.A. Ahmed, F.A. Ali //J. Bagh. Coll. Dentistry. - 2012. - 24(1). - P.99-107.
18. Al-E'nizy J.A.J. Association between upper dental arch dimensions and facial type in adult with class I normal occlusion (A computerized study) /J.A.J. Al-E'nizy. - A master thesis, Department of POP, College of Dentistry, University of Mosul, 2010.
19. Al-Tae'e H.M.H. Dental arches dimensions, forms and its association to facial types in a sample of Iraqi adults with skeletal and dental class II division 1 and class III malocclusion (A cross sectional study) /H.M.H. Al-Tae'e, S.K. Al-Joubori //J. Bagh. Coll. Dentistry. - 2014. - 26(2). - P.160-166.
20. Anwar N. Variability of arch forms in various vertical facial patterns /N. Anwar, M. Fida //J. Coll. Physicians Surg. Pak. - 2010. - №20(9). - P.565-570.

21. Arch Dimensions and Vertical Facial Morphology in Class I Subjects /A.K. Khera, G.K. Singh, V.P. Sharma, A. Singh //Relationship between Dental. - 2012. - Vol.46, Issue 6. - P.316-324.
22. Cabello M. Relationship between the shape of the upper central incisors and the facial contour in dental students. Lima, Peru / M. Cabello, S. Alvarado //J. Oral. Res. - 2015. - 4(3). - P.189-196.
23. Correlation between facial measurements and the mesiodistal width of the maxillary anterior teeth / V.L. Gomes, L.C. Gonçaves, C.J. do Prado [et al.] //J. Esthet. Restor. Dent. - 2006. - Vol. 18. - P.196-205.
24. Dento-facial relationships in individuals with normal occlusion /A.R. Al-Khatib, Z.A. Rajion, S.M. Masudi [et al.] // Homo. - 2013. - №64(4). - P.296-311.
25. Dubey S. A comparative study for the selection of anterior teeth by correlating the combined width of six maxillary anteriors to the curved distance measured on occlusal rims for Indian and Malaysian population /S. Dubey, R. Patil //Indian J. Health Sci. - 2016. - Vol.9. - P.210-216.
26. Evaluation of arch width variations among different skeletal patterns in South Indian population /M. Prasad, S.T. Kannampallil, A.K. Talapaneni [et al.] //J. Nat. Sci. Biol. Med. - 2013. - 4(1). - P.94-102.
27. Facial type measurements influence on transverse dimensions of normal occlusion arches /S. Galleo, K. Faltin Jr., L. Santos-Pinto [et al.] //J. Health Sci. Inst. - 2013. - 31(3). - P.20-23.
28. Farooq A. Correlation of inter canine width with vertical facial morphology in patients seeking orthodontic treatment / A. Farooq, A Mahmood, A. Jabbar // Pakistan Oral & Dental Journal. - 2015. - Vol.35, №2. - P.213-215.
29. Forster C. M. Relationship between dental arch width and vertical facial morphology in untreated adults /C.M. Forster, E. Sunga, C. Chung //Eur. J. Orthod. - 2008. - Vol.30. - P.288-94.
30. Halazonetis D.J. Morphometric correlation between facial soft-tissue profile shape and skeletal pattern in children and adolescents /D.J. Halazonetis //Am. J. Orthod. Dentofacial Orthop. - 2007. - 132(4). - P.450-457.
31. Interalar distance to estimate the combined width of the six maxillary anterior teeth in oral rehabilitation treatment /V.L. Gomes, L.C. Gonsalves, M.M. Costa, L.L. Bde //J. Esthet. Restor. Dent. - 2009. - Vol.21. - P.26-35.
32. Jumani S.S. Correlation of vertical facial morphology and dental arch width in untreated pakistani adults /S.S. Jumani, G.-E. Erum, I. Ahmed // International Journal of Dental and Health Sciences. - 2014. - Vol.1, Issue 6. - P.890-899.
33. Ling J.Y. Dental arch widths of Southern Chinese /J.Y. Ling, R.W. Wong //Angle Orthod. 2009. - 79(1). - P.54-63.
34. Nabila A. Clinical Applicability of Variations in Arch Dimensions and Arch Forms among Various Vertical Facial Patterns /A. Nabila, F. Mubassar //Journal of the College of Physicians and Surgeons Pakistan. - 2011. - Vol.21, №11. - P.685-690.
35. Quantifying the selection of maxillary anterior teeth using intraoral and extraoral anatomical landmarks /A. Ellakwa, K. McNamara, J. Sandhu [et al.] //J. Contemp. Dent. Pract. - 2011. - Vol.12. - P.414-21.
36. Rai R. Correlation of nasal width to inter-canine distance in various arch forms /R. Rai //J. Indian Prosthodont. Soc. - 2010. - №10(2). - P.123-127.
37. Regression methods to investigate the relationship between facial measurements and widths of the maxillary anterior teeth /Z.M. Isa, O.F. Tawfiq, N.M. Noor [et al.] //J. Prosthet. Dent. - 2010. - Vol.103. - P.182-188.
38. Relations between anterior permanent teeth, dental arches and hard palate / N. Petricevic, J. Stipetic, R. Antonic [et al.] //Coll. Antropol. - 2008. - Vol.32. - P.1099-1104.
39. Relationship between Dental Arch Dimensions and Vertical Facial Morphology in Class I Subjects /K.A. Kumar, G.K. Singh, V.P. Sharma, A. Singh //Journal of Indian Orthodontic Society. - 2012. - Vol.46, Issue4, Supp 2. - P.316.
40. Study of the morpho-dimensional relationship between the maxillary central incisors and the face /V.O. Pedrosa, F.M. Frania, F.M. Florio, R.T. Basting //Braz. Oral Res. - 2011. - Vol.25. - P.210-216.
41. The application and correlation of Pont's Index to the facial framework of three main ethnic groups in Malaysia /K. Purmal, M.K. Alam, D.D. Moganadass [et al.] //Australian Orthodontic Journal. - 2013. - Vol.29 №1. - P.34-42.
42. Tooth size and dental arch dimensions: a stereophotogrammetric study in Southeast Asian Malays /A.R. Al-Khatib, Z.A. Rajion, S.M. Masudi [et al.] //Orthod Craniofac Res. - 2011. - №14(4). - P.243-253.

Позур Т.П.

ОДОНТОМЕТРИЧЕСКИЕ ПОКАЗАТЕЛИ И ПАРАМЕТРЫ ЗУБНОЙ ДУГИ В ЗАВИСИМОСТИ ОТ ТИПОВ ЛИЦА (ОБЗОР ЛИТЕРАТУРЫ)

Резюме. При анализе научной литературы установлено, что в практической стоматологии приватная конституция представляет собой характеристики черепа, которые в обязательном порядке необходимо учитывать при проведении лечения. Во многих работах доказано, что особенности структуры лица влияют на зубочелюстную систему. Также отмечены особенности зубных дуг и зубов, которые определяют индивидуальность лица.

Ключевые слова: одонтометрия, параметры зубной дуги, типы лица.

Pozur T.P.

ODONTOMETRIC INDEXES AND DIMENSIONS OF THE DENTAL ARCH DEPENDING ON THE FACE TYPE (LITERATURE REVIEW)

Summary. In the analysis of specialized literature it is established that in practical dentistry an individual constitution is a characteristic of the skull, which must be taken into account in the course of treatment. Many works have proved that the features of the structure of the face affect the dental-jaw system. Also marked features of dental arches and teeth that determine the personality of the face

Key words: odontometry, dental arc parameters, face types.

Рецензент - к.мед.н., доцент Дмитрієв М.О.

Стаття надійшла до редакції 28.12.2016р.

Позур Тарас Павлович - аспірант кафедри терапевтичної стоматології Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова; +38(067)4300343